

Nr 53

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner angående vissa åtgärder till stöd åt den svenska fruktodlingen.

Till bevillningsutskottet har hänvisats följande inom riksdagen väckta, av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 289 av herrar *Gustaf Elofsson* och *Sigfrid Larsson* samt II: 218 av herr *Hansson* i Skegrie *m. fl.*, vari hemställts, »att riksdagen måtte besluta, att tillverkning och försäljning av ciderdrycker med en alkoholhalt av högst 2,8 viktprocent må äga rum enligt de regler som gäller för maltdrycker, samt att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till härför erforderlig författningstext»;

2) de likalydande motionerna I: 311 av herr *Ebbe Ohlsson m. fl.* och II: 219 av herr *Nilsson* i Bästekille *m. fl.*, vari hemställts, »att riksdagen måtte besluta, att tillverkning och försäljning av ciderdrycker med den alkoholhalt som finns föreskriven för maltdrycker må äga rum, samt att vederbörande utskott måtte utarbeta de härför erforderliga författningsändringarna»;

3) de likalydande motionerna I: 312 av herrar *Fritiof Karlsson* och *Alvar Andersson* samt II: 227 av herr *Svensson* i Vä *m. fl.*, vari hemställts, »att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning och förslag snarast möjligt angående skattefrihet för läskedrycker, som innehåller must, tillverkad av svenska äpplen, eller, därest så befinnes lämpligt, annat stöd åt framställningen av sådana drycker»; samt

4) motionen II: 578 av herrar *Ahman* och *Rimmerfors*, vari hemställts, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära en utredning beträffande avskaffande eller nedsättning av skatten på läskedrycker, varvid särskild hänsyn bör tagas till möjligheten att därigenom gynna konsumtionen av söta läskedrycker i syfte att dels påverka ungdomens dryckesvanor, dels ge stöd åt den inhemska fruktodlingen».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför icke lämnas i det följande, hänvisa till motionerna II: 218, II: 219, II: 227 och II: 578.

I enlighet med utskottets hemställan i memorial nr 47 har riksdagen vid vårsessionen beslutat att till innevarande års höstsession uppskjuta behandlingen av de föreliggande motionerna.

Ciderfrågan

Enligt 1 § rusdrycksförsäljningsförordningen den 26 maj 1954 (nr 521), som reglerar handeln med rusdrycker, hänföres till sådana drycker spritdrycker, vin och starköl. Med vin förstås enligt förordningen varje dryck, som är framställd genom alkoholisk jäsning av saft från druvor, bär, frukt eller andra växtdelar och som håller mer än två och en fjärdedels men ej mer än tjugutvå volymprocent etylalkohol. Rätten att tillverka vin för avsalu grundar sig på bestämmelse i näringsfrihetsförordningen; för upptagande av sådan tillverkning erfordras tillstånd av Kungl. Maj:t.

Enligt 1 § förordningen den 15 december 1939 (nr 887) angående tillverkning och beskattning av maltdrycker förstås med maltdryck varje jäst, alkoholhaltig, odestillerad dryck, vid vars framställning torkat, rostat eller bränt malt kommit till användning; dock skall genom hembrygd tillverkad sådan dryck anses som maltdryck allenast om vid tillverkningen såsom extraktgivande ämne använts huvudsakligen malt och alkoholhalten icke överstiger fem viktprocent. Maltdryckerna indelas i tre klasser. Första klassen omfattar maltdrycker, vilkas alkoholhalt icke överstiger en och åtta tiondels viktprocent (lättöl), andra klassen omfattar maltdrycker, vilkas alkoholhalt överstiger en och åtta tiondels men icke två och åtta tiondels viktprocent (öl), och tredje klassen omfattar maltdrycker, vilkas alkoholhalt överstiger två och åtta tiondels viktprocent (starköl).

För försäljning av lättöl och andra drycker med en alkoholhalt av högst två och en fjärdedels volymprocent alkohol gäller bestämmelserna i förordningen den 25 februari 1955 (nr 38) om försäljning av alkoholfria drycker. I ölförsäljningsförordningen den 26 maj 1954 (nr 522) regleras handeln med öl. Såsom tidigare nämnts återfinnes bestämmelserna om tillhandahållande av rusdrycker i rusdrycksförsäljningsförordningen.

En redogörelse för ciderfrågan har lämnats i proposition nr 151 till 1954 års riksdag angående riktlinjerna för den framtida nykterhetspolitiken m. m., s. 581—587, vartill utskottet tillåter sig hänvisa. Här må endast erinras om följande.

Ciderfrågan har under senare år livligt diskuterats. Från fruktodlarhåll gjordes våren 1950 hos Kungl. Maj:t framställning att ciderdrycker med en alkoholhalt motsvarande den för maltdrycker av andra respektive tredje klassen fastställda måtte få försälas efter samma regler som gällde för dessa maltdrycker. Framställningen, som remissbehandlades, överlämnades till 1944 års nykterhetskommitté.

Vid 1951 års riksdag väcktes motioner med yrkande av samma innebörd som i ovannämnda framställning. Motionerna föranledde emellertid icke någon riksdagens åtgärd. Liknande motioner väcktes även vid 1953 års riksdag men avslogs av riksdagen. Som motivering för dessa beslut hänvisades till pågående utredning och prövning av frågan om utformningen av lagstiftningen om alkoholdryckerna.

Nykterhetskommittén behandlade ciderfrågan i sitt principbetänkande, nr V, SOU 1952: 53, s. 117—121. Något förslag i ämnet framlades icke av

kommittén, som gav uttryck åt uppfattningen att man hellre borde uppmuntra den för folkhälsan betydligt värdefullare konsumtionen av färsk, konserverad och torkad frukt samt fruktmuster. En ledamot av kommittén reserverade sig för en försöksanordning, enligt vilken cider med en alkoholhalt av högst 2,8 viktprocent tills vidare skulle få försäljas på i huvudsak samma sätt som enligt kommittéförslaget skulle gälla för försäljning av öl (klass II).

I ovannämnda proposition nr 151 uttalade departementschefen bl. a. följande.

Om man skulle genomföra de från fruktodlarhåll framkomna förslagen, skulle detta innebära att marknaden tillfördes en ny lättillgänglig alkoholdryck. Möjligt är att man härigenom skulle vinna någon minskning av konsumtionen av starkare drycker. Den totala effekten skulle emellertid troligen bli en nettoökning av alkoholkonsumtionen. Såsom nykterhetskommittén och flera remissorgan framhållit, finns nämligen stor anledning antaga att cidern i första hand skulle konkurrera med alkoholfria fruktdrycker och läskedrycker. Jag finner därför liksom nykterhetskommittén icke anledning att föreslå ändrade bestämmelser rörande cider. Självfallet måste här som eljest i frågor av nykterhetspolitisk betydelse producentintressena träda i bakgrunden.

I anledning av propositionen väcktes ett flertal motioner i ciderfrågan av innebörd bl. a. att cider med en alkoholhalt av högst 2,8 viktprocent skulle få försäljas enligt de regler som komme att gälla för öl (klass II). Särskilda utskottet vid 1954 års riksdag, som behandlade propositionen nr 151 jämte i anledning därav väckta motioner i sitt utlåtande nr 1, uttalade beträffande cidern — under framhållande av att delade meningar rådde om en eventuell cidertillverknings möjligheter att stödja fruktodlingen — bl. a. att frågan om eventuella stödåtgärder för denna näringsgren torde böra prövas i ett vidare sammanhang. Utskottet erinrade därvid om trädgårdsutredningens år 1952 avgivna betänkande med förslag rörande avsättningen av trädgårdsprodukter m. m., vilket vore beroende på Kungl. Maj:ts prövning. Utskottet kunde sålunda icke tillstyrka att åtgärder i motionernas syfte vidtoges från riksdagens sida, innan sådan prövning ägt rum. Vid utskottets utlåtande fanns fogad en av flera ledamöter avgiven reservation, vari i anledning av de i ämnet väckta motionerna hemställdes om förslag till 1954 års höstriksdag om ändrade bestämmelser om tillverkning, beskattning och försäljning av ciderdrycker, framställda av svensk frukt. Detta yrkande avvisades emellertid av riksdagen, i första kammaren med 77 röster mot 37 och i andra kammaren med 133 röster mot 61.

I de likalydande motionerna I: 133 och II: 170 vid 1955 års riksdag hemställdes, att cider med en alkoholhalt av högst 2,8 viktprocent skulle få tillverkas och försäljas enligt samma bestämmelser som gällde för malttdrycker. I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 55 anförde bevillningsutskottet bl. a. följande.

Riksdagens ställningstagande i ciderfrågan föregående år bör enligt utskottets mening alltfjänt hävdas. Därvid skedde en omprövning av nykter-

hetspolitiken i dess helhet, och lagstiftningen om försäljning av alkoholhaltiga drycker fick en väsentligen ny utformning. Att tillföra marknaden en ny lättillgänglig alkoholdryck av den ifrågasatta typen ansågs kunna medföra en nettoökning av alkoholkonsumtionen, detta så mycket mera som konkurrensen från den nya drycken framför allt skulle träffa alkoholfria muster och läskedrycker. Det torde därför framstå som mindre lämpligt att, innan närmare erfarenhet vunnits rörande den nya lagstiftningens verkningar i olika avseenden, företaga ett så vittutseende ingrepp i den sålunda gjorda avvägningen som föreslås i föreliggande motioner. Enligt utskottets mening bör således i avvaktan på den kommande utvecklingen valet av åtgärder till stöd för den svenska fruktodlingen avse andra alternativ än ändrade bestämmelser för ciderdryckernas försäljning och beskattning. I enlighet härmed avstyrker utskottet åtgärder i det i de likalydande motionerna I: 133 och II: 170 angivna syftet.

Av innehållet i de i nu förevarande fråga väckta *motionerna* må här återgivas följande.

I de likalydande *motionerna* I:289 och II:218 har bl. a. framhållits, att en svensk cidertillverkning sannolikt skulle få till följd, att importen av lätta viner skulle motverkas till gagn för vår valutareserv. Ciderdrycker bleve först och främst en konkurrensvara till vinet och inte till läskedrycker, vilket gjorts gällande vid tidigare behandlingar av frågan. På grund av sin fruktsyrehalt kunde cidern inte användas som berusningsdryck, vilket även nykterhetskommittén medgivit. En annan omständighet, som också talade för att ciderdrycker inte komme att konkurrera med läskedrycker, vore, att framställningen av desamma bleve dyrare än av läskedryckerna. Sannolikt skulle cidern huvudsakligast komma att finna användning som måltidsdryck och som sådan vore den utmärkt. Genom att den härvidlag skulle kunna ersätta alkoholstarkare drycker skulle en minskning i alkoholförbrukningen kunna uppnås. Enligt motionärernas mening borde man försöksvis införa ciderdryckerna för att få bättre möjligheter till en bedömning av den roll dessa komme att få gentemot övriga drycker.

I de likalydande *motionerna* I:311 och II:219 har bl. a. anförts följande. Den stora konsumtion av framför allt starköl, som kunnat konstateras sedan den 3 oktober 1955, aktualiserade frågan om rätt att tillverka och försälja en ciderdryck, som kunde tänkas konkurrera med starkölet. Enligt motionärernas mening sammanföлле de nykterhetspolitiska och fruktodlingsfrämjande strävandena, när det gällde ciderfrågan. Att tillhandahålla en ciderdryck under samma villkor och med samma alkoholhalt, som gällde för maltdrycker klass två, skulle medföra en övergång från alkoholstarka till alkoholsvaga drycker. De farhågor som uttalats för att cidern i första hand skulle komma att konkurrera med de alkoholfria dryckerna kunde motionärerna inte dela. Såväl priset som försäljningsbestämmelserna utgjorde tillräckliga hinder härför. För fruktodlingen skulle rätten att få tillverka cider medföra avsevärda förbättringar. Genom cidertillverkning skulle en stor del av frukten kunna tillvaratagas och en export av cider upparbetas.

Frågan om skattefrihet för vissa läskedrycker

Beskattningen av läskedrycker beslöts vid 1939 års riksdag. Enligt förordningen i ämnet den 22 december 1939 (nr 919), som trädde i kraft den 1 februari 1940, omfattar beskattningen mineralvatten samt kolsyrade och därmed jämförliga drycker, vilka icke är hänförliga till rusdrycker eller maltdrycker. Med avseende å förordningens tillämpning må här nämnas, att skatteplikt föreligger för vissa slag av fruktsaft i konsumtionsfärdigt skick men däremot icke för outspädd fruktmust.

Läskedrycksskatten utgick ursprungligen med 10 öre för liter men höjdes sedermera till 12 öre. Som ett led i den allmänna skärpningen av den indirekta beskattningen år 1948 fastställdes en skattesats av 18 öre för liter. Från och med den 1 december 1950 genomfördes en ytterligare skattehöjning till 21 öre för liter, vilken skattesats alltjämt är gällande.

Frågan om beskattningen av drycker innehållande fruktmust har vid flera tillfällen aktualiserats, varom må nämnas följande.

I anledning av den till 1939 års urtima riksdag avlåtna propositionen nr 81 med förslag till förordning om skatt å läskedrycker framställdes i motionen II: 54 yrkande att fruktmust, beredd enligt i motionen angiven metod och utan tillsats av socker, måtte undantagas från beskattning. I sitt i ärendet avgivna utlåtande nr 66 uttalade första särskilda utskottet i denna fråga följande.

I anslutning till vad i motionen II: 54 framhållits finner utskottet till en början, att det med statsmakternas bistånd igångsatta tillvaratagandet av svensk frukt vid s. k. musterier icke bör försvåras genom påläggandet av en särskild skatt å fruktmust, som försäljes i konsumtionsfärdigt skick. Detta önskemål synes kunna uppnås utan ändring i författningstexten. Det ankommer nämligen på kontrollstyrelsen att avgöra vad som skall anses jämförligt med kolsyrade drycker och sålunda bliva föremål för beskattning. Utskottet finner på grund härav till fyllest att för kontrollstyrelsens beaktande uttala, att fruktmusten icke bör anses utgöra med kolsyrade läskedrycker jämförlig vara.

I en den 23 april 1953 dagtecknad framställning till Kungl. Maj:t anhöll Sveriges musteriförbund, Fruktodlingens förhandlingsorgan och Föreningen Fruktdrycker om skattefrihet för läskedrycker innehållande minst 36 procent ren must tillverkad av svenska äpplen. Framställningen överlämnades till den kort tid därefter tillsatta, åt dåvarande överdirektören Sven Almgren anförtrodda utredningen angående avvägningen av beskattningen av spritdrycker, vin, maltdrycker och läskedrycker. I en den 16 oktober 1953 dagtecknad promemoria i ämnet behandlade utredningsmannen utförligt berörda framställning, särskilt med avseende å frågan om och på vilket sätt skattefrihet ur tekniska synpunkter skulle kunna anordnas för läskedrycker, tillverkade av äppelmust. Utredningsmannen framhöll därvid bl. a. att en av honom skisserad teknisk anordning för skattefrihetens genomförande skulle innebära, att musterinäringen — räknat efter då senast tillgängliga försäljningssiffror — skulle komma att erhålla ett statligt eko-

nomiskt stöd av endast omkring 60 000 kronor för år. Även om mustförbrukningen inom läskedrycksindustrien skulle fördubblas eller måhända tredubblas, kunde det knappast anses motiverat att införa det omständliga förfarande som en skattebefrielse i av utredningsmannen antydd form skulle innebära för att åstadkomma det avsedda understödjandet av musterinäringen med så relativt blygsamma belopp. Sammanfattningsvis uttalade utredningsmannen rörande den ifrågasatta skattefriheten att med hänsyn bl. a. till de stora tekniska svårigheter, som vore för handen att anordna en dylik skattebefrielse, man tills vidare borde avvakta utvecklingen rörande förekomsten i marknaden av läskedrycker, beredda av fruktmust.

Utredningspromemorian lades, efter remissbehandling, såvitt avsåg förslag rörande maltdrycks- och läskedrycksbeskattningen, till grund för proposition nr 154 till 1954 års riksdag. I propositionen uttalade departementschefen beträffande den ovannämnda av Sveriges musteriförbund gjorda framställningen om skattefrihet för vissa läskedrycker, beredda av fruktmust, att han, med hänsyn till de invändningar som framkommit mot att skattevägen understödja tillverkningen av dessa drycker, ansåg sig böra avstyrka bifall till framställningen. Därest stöd åt musterinäringen kunde anses påkallat torde denna fråga, framhöll departementschefen vidare, få utredas och övervägas i annat sammanhang.

I anledning av förenämnda proposition framfördes i de likalydande motionerna I: 443 av herr *Karl Persson m. fl.* och II: 577 av herr *Hansson i Skegrie m. fl.* yrkande om utredning och förslag snarast möjligt rörande skattefrihet för läskedrycker, som innehölle must, tillverkad av svenska äpplen, eller, därest så befundes lämpligt, annat stöd åt framställningen av sådana läskedrycker.

Ovannämnda proposition och motioner behandlades av särskilda utskottet vid 1954 års riksdag, som i sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 4 i nu förevarande avseende anförde följande.

I anledning av motionerna I: 443 och II: 577 vill utskottet i likhet med departementschefen framhålla att en skattefrihet för vissa av must tillverkade läskedrycker skulle vara förbunden med betydande kontrollsvårigheter och att frågan om stöd åt musterinäringen torde få utredas och övervägas i annat sammanhang. Denna fråga torde för övrigt, såsom antytts i propositionen nr 153, delvis falla inom området för den ännu arbetande särskilda utredningen angående åtgärder för att främja ett alkoholfritt umgängesliv.

Med det anförda ansågs motionerna besvarade.

Utredning och förslag angående åtgärder för att främja ett alkoholfritt umgängesliv har med skrivelse den 8 juli 1954 avlämnats av särskilt tillkallade sakkunniga. Betänkandet har sedermera, efter remissbehandling, lagts till grund för proposition, nr 22, i ämnet till 1955 års riksdag. I propositionen, som bifölls av riksdagen, framlades förslag om en av statsmedel stödd kampanj för alkoholfria fest- och sällskapsdrycker och för ett alkoholfritt umgängesliv. Vidare förordades ett statsbidrag till Föreningen Fruktdrycker för kontinuerlig upplysningsverksamhet rörande alkoholfria

fest- och sällskapsdrycker. Slutligen föreslogs som en försöksanordning att lån av statsmedel skulle kunna beviljas till inrättandet av alkoholfria restauranger.

I de vid 1955 års riksdag väckta likalydande motionerna I: 134 och II: 157 föreslogs riksdagsskrivelse med begäran om utredning och förslag rörande skattefrihet för sådana läskedrycker, som innehölle must, tillverkad av svenska äpplen, eller, därest så befundes lämpligt, annat stöd åt framställningen av sådana drycker. Motionerna avstyrktes av samma års bevillningsutskott, som i sitt av riksdagen godkända betänkande nr 55 erinrade om de uttalanden i frågan, som gjorts vid 1954 års riksdag, samt om de åtgärder, som vid 1955 års riksdag beslutats för att främja ett alkoholfritt umgängesliv.

Av innehållet i de i nu förevarande fråga väckta *motionerna* må här återgivas följande.

Till stöd för utredningsyrkandet i de likalydande *motionerna* I: 312 och II: 227 har motionärerna bl. a. anfört följande. För den svenska fruktodlingen vore ett industriellt tillvaratagande i tillräcklig omfattning av de sortiment, som vore mindre lämpade för direkt konsumtion, av mycket stor betydelse. Framställningen av fruktmuster öppnade härvid möjligheter för ökad avsättning av svensk frukt. Kommittén för utredning om åtgärder för främjande av ett alkoholfritt umgängesliv framhöll i sitt betänkande bl. a., att den svenska tillverkningen saknade tillräckliga ekonomiska och tekniska resurser. Att en kvalitetsgaranterad fruktdryck kunde säljas till lågt pris vore ur folkhälso-, nykterhets- och trafiksynpunkt av största intresse. Detta stode också i överensstämmelse med principerna för den nya nykterhetslagstiftningen. Såväl nykterhetspolitiska skäl som fruktodlingens berättigade intressen talade för att tillverkningen och försäljningen av mustdryckerna borde erhålla stöd snarast möjligt. Sedan den nya nykterhetslagstiftningen trätt i kraft, hade förbrukningen av starka alkoholdrycker ökat på ett oroväckande sätt. Det vore inte uteslutet, att en ökad användning av på lämpligt sätt tillredda fruktsafter skulle gynnsamt motverka påtalade tendens. Den svenska fruktodlingen, som inom de närmaste åren kunde beräknas komma att uppvisa en ytterligare starkt ökad produktion, torde inte utan statligt stöd i olika avseenden kunna vinna en tillfredställande avsättning för sin produktion.

I *motionen* II: 578 har framhållits, att avskaffandet av skatten på lättöl påtagligt inverkat på fördelningen av ölkonsumtionen på lättöl respektive öl. Konsumtionen av det alkoholsvaga ölet hade vunnit mark, vilket var avsikten med riksdagens beslut. Detta framgångsrika försök att med beskattningen som instrument dirigera konsumtionen aktualiserade frågan om läskedrycksbeskattningen. Trots den successiva ökningen av läskedrycksskatten hade konsumtionen stigit kraftigt. Liksom det ur nykterhetssynpunkt ansågs angeläget att gynna förbrukningen av lättöl måste det av samma skäl vara angeläget att stärka de alkoholfria läskedryckernas

konkurrensförmåga i jämförelse med alkoholdryckerna. Särskild betydelse hade detta därigenom att priset på läskedrycker inverkade på utformningen av ungdomens dryckesvanor. Vidare skulle en sänkt eller helt avskaffad beskattning av de sötade läskedryckerna innebära ett gott stöd för fruktodlingen, enär dessa drycker numera i allt större utsträckning tillverkades på en bas av fruktsaft.

Utskottet. I de föreliggande motionerna föreslår motionärerna vissa åtgärder för att stödja den svenska fruktodlingen och för att främja en övergång till alkoholsvaga eller helt alkoholfria drycker. Således hemställer motionärerna i de likalydande motionerna I: 289 och II: 218 samt de likalydande motionerna I: 311 och II: 219, att tillverkning och försäljning av ciderdrycker med en alkoholhalt av högst 2,8 viktprocent skall få äga rum enligt samma bestämmelser, som gäller för maltdrycker. I de likalydande motionerna I: 312 och II: 227 yrkas, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning och förslag snarast möjligt angående skattefrihet för sådana läskedrycker, som innehåller must, tillverkad av svenska äpplen, eller, därest så befinnes lämpligt, annat stöd åt framställningen av sådana drycker. Slutligen föreslås i motionen II: 578 riksdagskrivelse med begäran om utredning beträffande avskaffande eller nedsättning av skatten å läskedrycker.

Beträffande tillverkning och försäljning av ciderdrycker gäller i korthet följande. Sådan cider, som innehåller mindre än 2 1/4 volymprocent alkohol, får försäljas fritt enligt förordningen om försäljning av alkoholfria drycker. Cider med högre alkoholhalt är däremot underkastad samma bestämmelser, som gäller för vin, och får således endast tillhandahållas i den ordning rusdrycksförsäljningsförordningen föreskriver. För upptagande av tillverkning av cider med högre alkoholhalt än 2 1/4 volymprocent erfordras tillstånd av Kungl. Maj:t.

Som av den ovan lämnade redogörelsen framgår, har ciderfrågan varit föremål för statsmakternas uppmärksamhet vid ett flertal tillfällen under senare år. I samband med genomförandet av 1954 års nykterhetslagstiftning avvisade riksdagen motionsyrkanden av enahanda innebörd som de nu förevarande. I proposition nr 151 till 1954 års riksdag uttalade departementschefen, att införandet av en ny lättillgänglig alkoholdryck troligen skulle medföra en nettoökning av alkoholkonsumtionen. Det funnes nämligen anledning antaga att cidern i första hand skulle konkurrera med alkoholfria fruktdrycker och läskedrycker. Särskilda utskottet, som behandlade nämnda proposition och i anledning därav väckta motioner i sitt utlåtande nr 1, framhöll att delade meningar rådde om möjligheten att genom cidertillverkning stödja fruktodlingen och ansåg att frågan om eventuella stödåtgärder för denna näringsgren borde prövas i ett vidare sammanhang. Jämväl vid 1955 års riksdag väcktes motioner i samma fråga. I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 55 erinrade bevillningsutskottet om att en omprövning av nykterhetspolitiken i dess helhet ägde rum år

1954 och att lagstiftningen om försäljning av alkoholhaltiga drycker därvid fått en väsentligen ny utformning. Det framstode därför som mindre lämpligt, att innan närmare erfarenheter vunnits rörande den nya lagstiftningens verkningar i olika avseenden, ett ingrepp företoges i den sålunda gjorda avvägningen. I avvaktan på den kommande utvecklingen borde valet av åtgärder till stöd för den svenska fruktodlingen avse andra alternativ än ändrade bestämmelser för ciderdryckernas försäljning och beskattning.

Utskottet kan helt ansluta sig till den ståndpunkt, som statsmakterna tidigare intagit i frågan. Med hänsyn till den allvarliga försämring av nykterhetstillståndet, som ägt rum efter den 1 oktober 1955, finner utskottet det nu angeläget, att marknaden inte tillföres en dryck, om vilken det antagits att den skulle medföra en ökning av alkoholkonsumtionen. I likhet med 1955 års bevillningsutskott finner utskottet det vara mindre lämpligt, att innan större erfarenhet vunnits om den nya lagstiftningens verkningar i olika avseenden företaga ett ingrepp i avvägningen mellan olika alkoholhaltiga drycker. Åtgärder till stöd för den svenska fruktodlingen bör därför enligt utskottets mening prövas i andra sammanhang. Med det anförda avstyrker utskottet de likalydande motionerna I: 289 och II: 218 samt I: 311 och II: 219.

Utskottet övergår härafter till att behandla motionsyrkandena om utredning i syfte att avskaffa eller nedsätta skatten på läskedrycker. Denna skatt infördes genom beslut vid 1939 års riksdag för att tillföra statsverket ökade inkomster. Beskattningen omfattar i huvudsak kolsyrade alkoholfria drycker. Skatten — som ursprungligen utgick med 10 öre för liter och därefter successivt höjts — har sedan den 1 december 1950 utgjort 21 öre för liter. I ett av utredningen angående avvägningen av beskattningen av spritdrycker, vin, maltdrycker och läskedrycker år 1953 avgivet betänkande föreslog utredningsmannen, att skatten å läskedrycker skulle sänkas till 15 öre per liter. Departementschefen ansåg i proposition nr 154 till 1954 års riksdag det inte troligt, att en sådan begränsad skattesänkning skulle få någon nämnvärd nykterhetspolitisk effekt, varför någon ändrad avvägning av läskedrycksbeskattningen inte borde ske. Denna uppfattning delades av särskilda utskottet i dess av riksdagen godkända utlåtande nr 4. Vid samma tillfälle hade riksdagen att taga ställning till frågan om skattefrihet för vissa av must tillverkade läskedrycker. I likhet med vad departementschefen uttalat i förenämnda proposition ansåg sig särskilda utskottet inte kunna tillstyrka en sådan skattebefrielse, enär den skulle vara förenad med betydande kontrollsvårigheter. Frågan om stöd åt musterinäringen ansåg utskottet böra utredas och övervägas i annat sammanhang. Med anledning av de vid föregående års riksdag väckta motionerna om stöd åt musterinäringen genom skattefrihet för läskedrycker innehållande must av svenska äpplen framhöll bevillningsutskottet i sitt betänkande nr 55 bl. a. att det vore angeläget tillse att, i den mån stöd från statens sida för något ända-

mål befunnes påkallat, detta stöd lämnades i form av anslag till det ifrågasvarande ändamålet och inte genom lättnader vid beskattningen. Utskottet erinrade vidare om de stödåtgärder som vid samma års riksdag beslutats för att främja ett alkoholfritt umgängesliv och som i viss utsträckning torde komma musterinäringen till godo. Tillika påpekades att den statliga kreditgaranti för lån som kunde utlämnas till trädgårdsnäringens rationalisering även finge avse rationaliseringsåtgärder inom bestående anläggningar för musttillverkning.

Enligt vad utskottet har sig bekant har 1952 års kommitté för indirekta skatter frågan om läskedrycksbeskattningen under övervägande. Enligt vad kommittén tillkännagivit beräknas utredningsarbetet vara slutfört inom en nära framtid. Under sådana förhållanden anser sig utskottet inte kunna tillstyrka de utredningsyrkanden, som framställts i de likalydande motionerna I: 312 och II: 227 samt i motionen II: 578.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

1) att de likalydande motionerna I: 289 av herrar Gustaf Elofsson och Sigfrid Larsson samt II: 218 av herr Hansson i Skegrie m. fl. ävensom de likalydande motionerna I: 311 av herr Ebbe Ohlsson m. fl. och II: 219 av herr Nilsson i Bästekille m. fl. icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

2) att de likalydande motionerna I: 312 av herrar Fritiof Karlsson och Alvar Andersson samt II: 227 av herr Svensson i Vä m. fl. icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd; samt

3) att motionen II: 578 av herrar Ahman och Rimmerfors icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 13 november 1956

På bevillningsutskottets vägnar:

FILIP KRISTENSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sjödahl, Heüman, Gustaf Elofsson, Eriksson, Söderquist, Velander, Niklasson, Anders Johansson, Erik Jansson och Falk*; samt

från andra kammaren: herrar Kristensson i Osby, Nilsson i Svalöv*, Sjölin, Brandt, Vigelsbo, Allard, Kärrlander, Henriksson, Engkvist* och Stenberg*.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservationer:

I) av herrar *Velander* och *Nilsson* i Svalöv, vilka ansett, att utskottet bort under punkten 1) hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville — i anslutning till innehållet i de likalydande motionerna I: 289 av herrar *Gustaf Elofsson* och *Sigfrid Larsson* samt II: 218 av herr *Hansson* i Skegrie m. fl. ävensom de likalydande motionerna I: 311 av herr *Ebbe Ohlsson* m. fl. och II: 219 av herr *Nilsson* i Bästekille m. fl. — i proposition till nästkommande års riksdag framlägga förslag till ändrade bestämmelser angående tillverkning, beskattning och försäljning av ciderdrycker, framställda av svensk frukt, samt läskedrycker, innehållande must, tillverkad av svenska äpplen.

II) av herrar *Gustaf Elofsson* och *Niklasson*.